این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این گزارش تخصصی به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید www.asemankafinet.ir

وزارت آموزش و پرورش

اداره کل آموزش و پرورش استان .....

اداره آموزش و پرورش شهرستان .....

گزارش تخصصی دبیر ادبیات و درس فارسی

علاقمند کردن دانش آموزان به شاهنامه خوانی با روش های مناسب

www.asemankafinet.ir

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این گزارش تخصصی به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید www.asemankafinet.ir

فهرست مطالب

چکیده ۳
مقدمه ۴
بیان مسئله ۷
بیان وضع موجود ۹
اهداف گزارش تخصصی : ۱۰
اهداف جزئی : ۱۰
مقایسه با شاخص : ۱۰
کلید واژه ها .....
مطالعه: ۱۰
جمع آوری اطلاعات ۱۱
مصاحبه با تک تک دانش آموزان کلاس ۱۱
مصاحبه یا خانواده ها ۱۱
یافته های علمی ۱۲
ارائه راه حلهای پیشنهادی ۱۷

www.asemankafinet.ir

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این گزارش تخصصی به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید www.asemankafinet.ir

انتخاب راه حل پیشنهادی.....۱۷

توصیف وضع مطلوب (نقاط قوت) ۱۸

نقاط ضعف ۱۹

نتیجه گیری.....۱۹

منابع و مآخذ ۲۲

چکیده

شاهنامه‌خوانی بخشی از فعالیت‌های موسیقی نواحی است، موسیقی نواحی هم همان‌طور که درباره اش می‌دانیم مکتوب نیست و موسیقی شفاهی محسوب می‌شود. بنابراین نمی‌توانیم بگوییم شاهنامه خوانی از چه زمانی آغاز شده است. موسیقی نواحی در روستاها جریان دارد و هر جا که تبدیل به شهر شده این نوع موسیقی هم آرام آرام کمرنگ و کمرنگ تر شده است. در روستا همه چیز شفاهی بوده و همه چیز جزئی از زندگی محسوب می‌شود. از این‌رو هر چیزی که از این فرهنگ شفاهی باقی مانده، انعکاس زندگی است.

هرجا روحیه حماسی میان مردم بیشتر بوده، شاهنامه‌خوانی هم رنگ و بوی جدی‌تری به خود گرفته است. مردمان غیورتر و جنگ‌جوتر در هر خطه‌ای که بوده‌اند نیاز به داشتن ادبیات، موسیقی و مواردی داشته اند که اوقات فراغت آنها را به حماسه گره بزند. رادیو و تلویزیون می‌تواند دوباره فرهنگ شاهنامه‌خوانی را در جامعه پررنگ کند. این روزها سرگرمی‌ها متفاوت شده و اگر جایی نقالی و پرده‌خوانی هم باشد، برای نسل امروز آن‌قدر بیگانه است که لحظات ابتدایی بایستد و با تعجب به اتفاقاتی که مقابلش رخ می‌دهد خیره شود تا کم کم متوجه ماجرا شود. هر چند نقالی و پرده خوانی کم کم مسیر فراموشی را می‌پیمایند، اما در این میان ظلم بیشتری به شاهنامه خوانی شده است. هر چند این سنت نیکو هنوز در نقاط مختلف کشورمان برگزار می‌شود، شاید شاهنامه‌خوانی با همان سبک و سیاق سنتی‌اش بیش از هر پدیده دیگری که با شاهنامه مرتبط است به فراموشی سپرده شده است. در آستانه بزرگداشت فردوسی این شاعر بزرگ پارسی گوی بر آن شدیم تا نظر کارشناسان را درباره فراز و فرودهای شاهنامه خوانی در ایران جویا شویم. از ۳۰

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این گزارش تخصصی به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید www.asemankafinet.ir

سال تلاش فرهنگی او تنها چند اسم می‌شناسیم و حتی با داستان‌هایشان هم آشنایی کاملی نداریم، اما هر چه باشد او فردوسی است، مرد بزرگی که هیچ‌وقت از حافظه تاریخ پاک نخواهد شد.

هرچند که ما در گذر روزها فراموشمان شده روزی روزگاری نه‌چندان دور داستان‌های شاهنامه همدم پدربزرگ‌هایمان بوده و پرده خوانی، نقالی و شاهنامه خوانی سهم عمده‌ای در زندگی‌شان داشته است.بنده در سال تحصیلی اخیر تصمیم گرفتم بر روی این موضوع خاص کار کنم و این تاثیر قابل درک را بر روی دانش آموزان اجرا نمایم. و دانش آموزانم را به خواندن شاهنامه علاقه مند نمایم.

واژگان کلیدی :

شاهنامه – یادگیری – کتب غیر درسی – دانش آموز

مقدمه

شاهنامه خوانی از آیین‌های مهم و اساسی سرزمین و مردمان کشور ماست. آیینی که هرگز به مرور زمان بر آن گرد فراموشی ننشسته و هنوز هم شکوه خاص خودش را دارد. برخلاف آن‌که بسیاری از سنت‌ها و آیین‌ها دستخوش ملایمات سیاسی، اجتماعی، تاریخی و مدرنیته شده و رنگ باخته‌اند، شاهنامه خوانی در میان ایرانی‌ها نه تنها افت نکرده بلکه پیشرفت‌های چشمگیری هم داشته است.

ایرانی‌ها به فرهنگ حماسی و ملی علاقه وافری دارند و هم این‌که همواره به جست و جوی حقیقت و بالندگی و سرافرازی هستند. ضمن این‌که شاهنامه‌خوانی ریشه در تاریخ ایرانی هم دارد و در بین عشایر ایران ایرانی‌ها از جمله اقوامی هستند که همواره در سیاه چادرها و مجالس و شب‌نشینی‌هایشان شاهنامه‌خوانی می‌کنند.

تنها کالبد فردوسی در توس است، روح این بزرگمرد در میان ایرانی‌ها زنده است ایرانی‌ها علاقه زیادی به شاهنامه دارند و کوچک و بزرگ شاهنامه می‌خوانند. حتی آنها که سواد خواندن و نوشتن ندارند شاهنامه را

www.asemankafinet.ir

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این گزارش تخصصی به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید www.asemankafinet.ir

از بر هستند و زیر لب زمزمه می‌کنند. داستان‌های شاهنامه را می‌دانند و نام فرزندانشان را از اسامی موجود در شاهنامه انتخاب می‌کنند.

ایرانی‌ها هنوز هم در مراسم سوگواری‌شان شاهنامه‌خوانی می‌کنند و خلقیات و روحیات ایرانی‌ها با سلحشوری و روحیه ایرانی که فردوسی در شاهنامه روایت کرده بسیار سازگار است. در زمان مشروطه هم ۲۰۰۰ سوار ایرانی نخست اصفهان و بعد تهران را فتح کردند. جالب است که در طول مسیر و جنگ‌ها هم ایرانی‌ها شاهنامه خوانی می‌کردند. در شرایطی که بسیاری از سنت‌ها در کشورمان رو به فراموشی است، خوشحالم که شاهنامه‌خوانی برای ایرانی‌ها بسیار جدی است و آن را به‌طور مستمر ادامه می‌دهند.

اکنون مهم‌ترین پایگاهی که شاهنامه‌خوانی در آن پررنگ است ایرانی است و ایرانی‌ها شاهنامه‌خوانی می‌کنند.

شاهنامه‌خوانی در ایران تا نیم قرن پیش در میان همه اقوام انجام می‌شده است. بعد که رسانه رادیو آمد و مناسبات اجتماعی را به مناسبات صنعتی فرهنگ جدید وارد کرد، هنر شاهنامه‌خوانی به رادیو رفت. یکی از شاهنامه‌خوان‌های معروفی که در رادیو برنامه اجرا می‌کرد، زنده‌یاد مرشد حقیقت بود. ایشان روزی ۱۵ دقیقه در رادیو شاهنامه‌خوانی می‌کرد همین جریان، شاهنامه‌خوانی جدی را از سوی فرهنگ‌ها کم کم برید، چون مردم عادت کردند به این‌که شاهنامه را از طریق رادیو گوش بدهند و خودشان دیگر شاهنامه‌خوانی نکنند. دیگر بزرگ‌ترهای خانواده شاهنامه‌خوانی نکردند و همه به رادیو گوش دادند. رفته رفته پای شاهنامه‌خوان‌ها از قهوه خانه‌ها بریده شد و این اتفاق یکی از مصائب بزرگی بود که فناوری و ظهور رسانه‌های نوین بر فرهنگ ما وارد کرد.

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این گزارش تخصصی به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید www.asemankafinet.ir

از وقتی شاهنامه معروف و درونیاتش برای حکومت‌ها در حدود ۹ قرن پیش مشخص شد همه خواستند شاهنامه‌ای برای خود داشته باشند. حتی اقوام دیگری هم که به ایران یورش می‌آوردند و حکومت تشکیل می‌دادند به‌دنبال این بودند که شاهنامه‌ای برای خود داشته باشند و شاهنامه‌های متعددی به زبان‌های مختلف سروده شد.

اما جالب اینجاست که هیچ‌یک از این شاهنامه‌ها زنده نماندند و اثر فردوسی طی تمام قرون گذشته تنها شاهنامه‌ای است که در دل ایران جایگاه والایی داشته است. چنانچه فردوسی خود نیز می‌گوید: پی افکندم از نظم کاخی بلند

از بررسی اهداف کلی تعلیم و تربیت کشورمان در دوره های تحصیلی و به ویژه در نظام جدید که بیشتر به اهداف علمی و آموزشی نظر دارد ، در می یابیم که هدف اصلی ، تقویت روحیهٔ حقیقت جویی ، تعقل ، تفکر ، مطالعه و بررسی ، تعمق و نقادی و ابتکار در تمام زمینه های اسلامی ، فرهنگی ، علمی و فنی است. همین هدف کلی به تنهایی کافی است تا نشان دهد که در نظام جدید آموزشی آن چه ضرورت دارد ، مشارکت فعالانه دانش آموزان در جریان تعلیم و تربیت خودشان است و این مهم بدون وجود نهادی که او را در معرض اطلاعات ذخیره شده و محمل های گوناگون قرار دهد و شیوه های بهره برداری از آن ها را به او بیاموزد و زمینه را برای خودآموزی فراهم کند ، ممکن نیست. بنابراین ، نظام جدید آموزشی دانش آموزان را در روند آموزش و پرورش خود سهیم می داند و به دستاوردهای فردی دانش آموزان بها می دهد و شرایط لازم را برای آموزش و خودآموزی آن ها فراهم می کند. این نظام دانش آموزان و دبیرانی جست و جوگر و خلاق می خواهد به طوری که اهل تحقیق و پژوهش باشند و رکن اصلی تعلیم و تربیت بر مبنای پژوهش قرار دهند. در امر آموزش و یادگیری استفاده از ابزارها و منابع گوناگون کمک علمی و آموزشی را توصیه می

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این گزارش تخصصی به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید www.asemankafinet.ir

کند ، به کتاب درسی تنها به منزله ی یک منبع معتبر درسی برای آغاز حرکت دبیر و دانش آموز نگاه نمی کند و توصیه می کند که محتوای آموزشی هر کلاسی با مشارکت دانش آموزان در فرایند سازنده از میان منابع مکتوب و متنوع موجود در محیط و هدایت خلاق ذهنی و عملی دبیر و دانش آموز تولید شود. این موارد نمونه هایی از اهداف نظام جدید آموزش و پرورش است.

بیان مسئله

یکی از ابزارها و شیوه های رسیدن به این هدف ها و منابع آموزشی و علمی روزآمد در کنار کتاب های غیر درسی می باشد.

کتب غیر درسی می‌تواند دست مایه‌ای برای فعالیت‌های تربیتی و پرورشی مدارس ، کمک به فرایند یاددهی و یادگیری ، ارزشیابی تحصیلی ، ارتقای نیروی انسانی از بعد دانشی و مهارتی خانواده ها و انجمن اولیا و مربیان باشد. وی همچنین ارتباط بین کتب غیر درسی با سایر فعالیت های آموزش و پرورش را در ترویج فرهنگ مطالعه ، تقویت و ترویج هویت ملی و دینی ، نشاط ، شادابی و غنی سازی اوقات فراغت ، توسعه سواد خواندن ، ارتقای سطح دانش و رواج خلاقیت دانش آموزان بسیار مؤثر و سودمند می داند.

ارزش و اعتبار شاهنامه درتاریخ ایران، سرچشمه وبنیاد داستانهای شاهنامه، شاهنامه خوانی درمیان قهرمانان شاهنامه ـ شاهنامه خوانی درعهد سلجوقیان ودربارشاهان غزنوی هندوستان قرن ششم هجری ـ شاهنامه خوانی دردوره مغول و در دوره صفوی، شاهنامه خوانی در دوره‌های زندوقاجار. این روزها هنر شاهنامه خوانی به زوال کشیده شده، شاهنامه خوان‌های زیادی باقی نمانده‌اند و مسئولان فرهنگی برای حفظ شاهنامه

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این گزارش تخصصی به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید www.asemankafinet.ir

خوانی برنامه مشخصی ندارند. طبعا زمانی که ما راهی برای ارائه فرهنگ خود به جامعه نداشته باشیم تهاجم فرهنگی می‌تواند ذهن جامعه ما را به سمت خود جلب کند.

شاهنامه‌خوانی عبارت از خواندن اشعار شاهنامه فردوسی به آواز مخصوص است. شاهنامه‌خوانی در ۲ مجلس مختلف اجرا می‌شده‌است؛ یکی مجالس خوانین و اشراف و دیگری در قهوه‌خانه‌ها که در مجالس خوانین به‌صورت نشسته و در قهوه‌خانه‌ها به‌صورت ایستاده اجرا می‌شده است.

مردمی از اعماق تاریخ – در کجا و چه زمانی ، درست نمی دانیم – به حرکت درآمده اند، صحراها را در نوردیده، کوههای سربرفلک کشیده ، رودهای خروشان را پس پشت گذاشته، هرجا پیش آمده با طبیعت ناسازگار و سرکش درافتاده و با هزاران حادثه دست و پنجه نرم کرده اند، ازین سیر و حرکت، درطول قرنها، بسا خاطرهٔ زشت و زیبا، شکوهمند و دردناک، در ذهن آنان رسوب کرده است، از سوی دیگر، زندگی ساده، دشت های فراخی که در برابر آنان گسترده شده بود، آزادی بی حد و حسابی که در آن پروبال می کشیدند، اندیشهٔ قهرمانی و قهرمان جوئی را در ذهن آنان بارور می کرد و بعد از برآوردن نیازهای نخستین زندگی چه خیالی بجز این می توانستند داشته باشند! اگر سخنی باهم می گفتند یا راز و نیازی داشتند، زمزمه ای می کردند یا سرودی می نواختند خالی ازین هیجانات شورانگیز و بی بندوبار نبود، در مارزهٔ زندگی، چه بسا که خود ازین سرگذشت ها الهام گرفته بودند و به فردای خود با امید و جسارت بیشتری اندیشیده بودند، وقتی این مردم پا به مرز تاریخ گذاشتند، چهره های نیمه تاریخی و نیمه افسانه ای با خاطراتی که یادگار این گذشته های دور و دراز بود بهم پیوستند و درهم آمیختند و کم کم اسطورهٔ ملی که هر کلمهٔ آن از ذهنی تراویده بود و هر سطر آن از خاطری نقش داشت پدید آمد و بدون آنکه حدومرزی در آغاز و انجام و ترکیب خود بشناسد از سینه ای به سینه دیگر سپرده می شد.

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این گزارش تخصصی به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید www.asemankafinet.ir

بیان وضع موجود

اینجانب ..... مدت ..... سال است که در آموزش و پرورش در حال خدمت هستم و هم اکنون در سمت .....آموزشگاه ..... شهرستان ..... در حال انجام وظیفه هستم. در پایه ..... این آموزشگاه..... نفر دانش آموز وجود داشت که مسئله عدم اطلاع آنها با ادبیات حماسی ایران و مخصوصا شاهنامه فردوسی و دیدگاهی که در بین همکاران و خانواده ها در خصوص این موضوع وجود داشت، مرا بر آن داشت تا با دقت بیشتر روی این موضوع کار کنم.

بدین منظور تلاش کردم تا کلاس ..... را بعنوان نمونه انتخاب کرده تا برنامه ها واقدامات لازم در این خصوص را آغاز کنم .. آنها علاقه ای به مطالعه کتب غیر درسی مثل شاهنامه نداشتند .با مراجعه به پرونده تحصیلی و تربیتی دانش آموزان و انجام جلسات مشاوره فردی تلاش کردم تا با وضعیت فردی، خانوادگی و برنامه مطالعه آنان بیشتر آشنا شوم.

پس از این اقدامات متوجه شدم که اغلب این دانش آموزان دارای برنامه خاصی برای مطالعه غیر درسی نیستند و حداکثر زمانی که برای مطالعه در نظر می گیرند چیزی حدود یک یا یک ساعت و نیم در طول روز است که زمان مناسبی به نظر نمی رسید و همچنین همه کتب درسی و غیر درسی را تقریباً با یک شیوه و روش مطالعه می کردند که بازده چندانی نداشت و موثر نبود. و لازم بود بتوانم راهکارهایی را در جهت یادگیری و مطالعه آنها به کار بندم . این بود که مطالعه شاهنامه فردوسی به ذهنم رسید و تصمیم گرفتم سطح مطالعه و یادگیری آنها را از این طریق بالا ببرم. تا بتواند در پایان سال تغییری در وضعیت تحصیلی این دانش آموزان ایجاد کرده و از میزان عدم یادگیری آنان بکاهد.

www.asemankafinet.ir

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این گزارش تخصصی به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید www.asemankafinet.ir

اهداف گزارش تخصصی :

علاقمند کردن دانش آموزان به شاهنامه خوانی

اهداف جزئی :

بررسی علل بی علاقگی دانش آموزان به ادبیات حماسی

بکارگیری روش هایی جهت علاقمند کردن دانش آموزان به شاهنامه خوانی

مقایسه با شاخص :

در مقایسه با شاخص دانش اموزان باید به شاهنامه خوانی علاقمند شوند و از آن لذت ببرند .

کلید واژه ها

مطالعه:

عبارتست از فهمیدن و درک مطلب خواندنی بدون کمک دیگران .بهترین وجامع ترین تعریفی که از یادگیری وجود دارد، تعریفی است که هیلگارد ارائه کرده: «یادگیری تغییر نسبتاً پایدار در رفتار بالقوه یادگیرنده است، مشروط بر آنکه بر اثر تجربه این تغییر ایجاد شود .«گانیه نیز یادگیری را اینگونه تعریف می کند: «یادگیری عبارتست از تغییری که در توانایی انسان ایجاد می شود و برای مدّتی باقی می ماند و نمی توان آن را به سادگی به فرایند رشد نسبت داد.» امروزه جلوگیری از عدم یادگیری دانش آموزان و کمک به ارتقای عملکرد تحصیلی آنان بعنوان یک اصل مهم در نظام آموزشی هر جامعه مد نظر است .روشهای موثر یادگیری به هر فعالیتی اطلاق می شود که به وسیله آن دانش آموز بتواند یادگیری خود را افزایش دهد.

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این گزارش تخصصی به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید www.asemankafinet.ir

جمع آوری اطلاعات

مصاحبه با تک تک دانش آموزان کلاس

پس از مشخص کردن مساله و کلاس با تک تک دانش آموزان صحبت کرده و از برنامه مطالعه غیر درسی آنها مطلّع شدم، چیزی که در این مورد کاملاً مشهود بود و تقریباً بین اکثریت آنان مشترک بود این بود که اغلب حدود ۳ تا چهار ساعت عصرها میخوابیدند. برنامه ثابت و مشخصی برای مطالعه نداشتند و اکثراً هنگامی شروع به مطالعه می کردند که افراد خانواده در منزل بودند و تلویزیون هم روشن بود

مصاحبه با خانواده ها

با تماس با اولیاء این دانش آموزان و پرس و جو در خصوص میزان مطالعه و ساعت مطالعه، آنان نیز تایید کردند که فرزندانشان اغلب ساعات عصر را می خوابند و هیچ کدام ساعت مشخصی برای مطالعه ندارند و روش درستی را هم برای مطالعه بکار نمی برند و اغلب در جمع افراد خانواده شروع به مطالعه می کنند و در مقابل اعتراض والدین به اینکه چرا در جمع خانواده و سروصدای تلویزیون درس می خوانند، ادعا می کنند که با صدای تلویزیون بهتر می توانند مطالعه کنند. و در ضمن آگاهی زیادی درباره تاریخ ادبیات کشور ندارند.

با توجه به موارد عنوان شده سعی کردم به چرایی عدم یادگیری و تبیین منطقی آن و علت اصلی بپردازم که بر اساس الگوی شش پرسش بصورت منظم اشاره شده است:

۱. چرایی؟

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این گزارش تخصصی به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید www.asemankafinet.ir

دوره متوسطه دوره بسیارحساسی است و سبب افزایش استرس بر دانش آموزان شده و عدم یادگیری فراوانی بدنبال دارد که این مسئله مرا وا داشت تا در این زمینه و برای کاهش این افت دست به اقداماتی بزنم.

۲. چگونه؟

نداشتن یک برنامه ریزی درست، شیوه صحیح برای مطالعه کتب ادبی غیر درسی مثل شاهنامه ، عدم آشنایی با موضوع مورد نظر، در کاهش اثرگذاری نوع مطالعه اثر گذار است.

۳. چه کسی؟

در مورد عدم مطالعه کتب ادبی نقش دانش آموز، خانواده و مدرسه هر سه مهم است و نباید هیچکدام را نادیده گرفت. اگر دانش آموز هدف روشنی از مطالعه کتب ادبی همچون شاهنامه نداشته باشد ویا به اجبار والدین مطالعه کند و یا دارای والدین کم سواد باشد ویا شرایط مناسب در منزل برای مطالعه فراهم نباشد و از سوی دیگر، مشکلاتی مثل عدم ارتباط بین محتوای آموزشی با نیازهای آینده دانش آموزان، روش تدریس نامناسب، آشنا نبودن دبیران با کتب ادبی،همگی می توانند در عدم یادگیری دانش آموزان موثر باشند.

۴. چه موقع؟ با شروع سال تحصیلی و گذشت در ماه از آغاز مهر، تصمیم به شاهنامه خوانی توسط دانش آموزان گرفته شد.

یافته های علمی

داستانهای شاهنامه خیلی پیش از آنکه تدوین شود همین راه دور و دراز را در اعضار و قرون پیموده و رفته رفته صورتی – هرچند نه ثابت – بخود گرفته بود، به همین جهت شاهنامه خود دنیائیست، دنیائی پر از فراز

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این گزارش تخصصی به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید www.asemankafinet.ir

و نشیب، زشت و زیبا، کامیابی و شکست، رنج و شادی، قهرمانان شاهنامه هر کدامشان – و بیش از همه رستم – نمایندهٔ نسل های بی شماری هستند که در زمانی دراز دیده به هستی گشوده اند و با تلاش های مداوم خود کوشیده اند درشتی های زندگی را هموار و ناسازگاری ها را سازگار کنند، در چنین دنیائی یک قهرمان، یک سالار، یک جهان پهلوان از هزاران غربال اندیشه و احساس نسل های ناشناخت گذشته تا این چنین شکل گرفته و بدست ما رسیده است و بی جهت نیست که هر کسی نقشی از خود را در این قهرمانان می یابد و میان خود و آنان عاطفهٔ مشترکی می جوید، چرا ماجراهای شاهنامه آنجا که بتاریخ می گراید یعنی در لباس حقیقت ظاهر می شود از جلوهٔ پرشکوه خود فرو می افتد و چنان می نماید که این سروده های خروشان از حرکت و هیجان باز ایستاده است؟ زیرا سروکار ما دیگر با انسانهای نامحدود، که زمان و مکان مشخصی نمی شناسند نیست، این قهرمانان تاریخی هرچند مردانی پرنام و آوازه باشند باز زندانی قالب محدود و کوچک خود هستند و این چیزیست که شاهنامه خوان آزاد اندیش که همسفر با قهرمانان بلند پروازش به هر کجا خواسته سرکشیده و به هر گوشه ای دست یازیده است نمی پسندد، سرگذشت بهرام چوبین یک سرگذشت تاریخی است اما همین داستان بسیار خواندنی را اگر با افسانه نمی آمیختند و با چاشنی خیال و پندار آنرا دستکاری نمی کردند و از مرز حقیقت و واقعیت فراتر نمی بردند کجا می توانست این همه گیرائی و عظمت داشته باشد؟ فردوسی این راز بزرگ را که در دل اساطیر نهفته بود دریافت و با زبان پرقدرت خود چنان روشنی و تازگی به آن بخشید که کهنگی جهان و گذشت زمان را برآن دسترسی نیست و گوئی شاهنامه مردم پارسی زبان را از هر حماسه و اسطورهٔ دیگری بی نیاز ساخته است، یا بهتر بگوییم شاهنامه همچون تناور درختی سایه گستر بهیچ گیاه و درخت و نهال دیگری مجال نداده است تا در سایه اش قد برکشد و خودرا به چشم ها بیاراید .

دلبستگی مردم به شنیدن دستانها و قصه ها امری طبیعی است و کدام سرگذشت و قصه از زندگی گذشتهٔ خود یک ملت آنهم از پس پردهٔ اعصار و قرون، می تواند اعجاب برانگیزتر و شنیدنی تر باشد، بهمین جهت زمانی دراز پیش از فردوسی بلکه پیش از اسلام، این ضرورت ذهنی و معنوی، داستانهای ملی ما را که همهٔ آنها از سرگذشت های دور و درازی مایه گرفته و پیوند یافته بود صورتی مدوّن بخشید، چه بسا که مردمی با شور و شوق فراوان بپای این داستانها می نشستند، و در عالم رویا و خلسه انگیز، همراه این قهرمانان مافوق

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این گزارش تخصصی به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید www.asemankafinet.ir

انسانی پروبال می گشودند و به اعماق دنیاهای تاریک و ناشناختهٔ روزگاران گذشته قدم می نهادند، دنیائی که خیلی پیش پدرانشان در آن زندگی کرده، رنجها و شادیها دیده بودند .

این سرگذشتها با شاخ و برگهای فراوان که به اقتضای روز برآن بسته می شد در طول زمان پیسراسته تر و مفقّح تر می شد و شاید که جز سینهٔ پیرمردان کهنسال و حافظهٔ دهقانان و مؤبدان گوشه نشین دفتری و نقشی دیگر از آن وجود نداشته است اما هرچه بود بزرگترین مکتب هم بستگی مردم و قانون ملیت بشمار می آمد. آنان که این داستانها را می خواندند یا می شنیدند با احساس مشترکی چنین می پنداشتند که راه زندگی را از جاهای بسیار دور باهم آغاز کرده اند، بهمین جهت وقتی در هجومها و کشتارها همه چیز از میان می رفت این سرگذشتهای غرورانگیز رنگ و روئی تازه تر می یافت و دلها را بیشتر به سوی خود می کشید، درین هنگامه های اندوهبار که جمود و افسردگی جانها را خسته می داشت، کدام مایهٔ تسلی می توانست خاطرها را نوازش دهد و بر لب های خاموش و بی رنگ نور امید و زندگی پاشد. همین سرگذشتها بود که بیاری خسته دلان می شتافت و آنان را به فردای خود امیدوار می ساخت، پس از شکست از تازیان و روزگار زبونی ایرانیان خدای نامه ها چنی رسالتی را، با هدفی شناخته تر ایفا کردند، با دولت غزنوی، حکومت ترکان در ایران آغاز می شد، اینان به دستیاری دستگاه خلافت که خود یکسره در تعصب و فساد غوطه ور بود، مجال هرنوع آزادگی و مردمی را از ایرانیان گرفته بودند، در چنین ظلمات فضیلت کش و نامرد پرور بود که کار بدست استاد طوس افتاد و کاخ بلند شاهنامه را پی افکند.

پیداست که خواندن داستانهای کهن و حماسه های ملی پیش از اسلام نیز رواج داشته و قصه گویان آن روزگار آنها را برای مردم نقل می کرده اند و احتمالاً خنیاگران از آن داستانها، چکامه و سرودها نیز ساخته بودند .

نضربن حارث از اعراب دورهٔ جاهلیت که به حیره و ایران برای تجارت آمده بود همین داستانها را شنیده و یاد گرفته بود، وقتی حضرت رسول آیات قرآن را دربارهٔ عاد و ثمود بر مردم می خواند، او هم برای معارضهٔ با قرآن قصه های رستم و اسفندیار و پادشاهان عجم را برای مردم می خواند، کراهتی که در پاره ای اخبار و احادیث دربارهٔ قصه خوانی روایت شده ظاهراً ناشی از معارضه و تحدّی این مرد با قرآن کریم بوده است

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این گزارش تخصصی به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید www.asemankafinet.ir

پس از اسلام نیز ظاهراً کار این داستان سرایان که سخن های دیرین را برای مردم بازگو می کرده اند – شاید با رونقی کمتر – ادامه یافته است، درین دوره است که پاره ای از آن قصه ها را از زبان پهلوی – که رو بفراموشی می رفت – به عربی ترجمه کردند، در اینکه قصه سرائی و توجه به داستانهای کهن درین دو سه قرن کم و بیش رواج داشته است تردیدی نیست، وجود خدای نامه ها و داستانهای پراکنده از سرگذشت پهلوانان قدیم، دلیل این توجه و دلبستگی تواند بود و می رساند که قهرمانان و پادشاهان باستان را مردم این روزگار می شناخته اند، رویم رفته از قصه گویان در دنیای اسلام آن روز خبرهای بیشتری داریم که حتی خلفا را با قصه های خود سرگرم می کرده اند۱۴ ، عیون الاخبار از قصه گوئی در مرو سخن می دارد که چون مردم را با قصه های خود بگریه می آورد، طنبوری از آستین بیرون می آورده می نواخت و می گفت: ابا این تیمار باید اندکی شادی۱۵ . مسلماً این قصه سراها – حداقل درمیان ایرانیان – گاه شامل حال و سرگذشت پهلوانان باستانی و ملی که امروز ما به شاهنامه خوانی تعبیر می کنیم نیز می شده است، در همین زمانهاست که مسعودی مروزی ، شاهنامهٔ خود را ساخته است، کتابی که آنرا به تصاویر آراسته و ارج بسیار می نهاده اند۱۶ و بی گمان کسانی که از خواندن بهره ای داشتند در محافل و مجالس خود آنرا می خواندند و دیگران را سرگرم می کردند. در آن زمان هنوز مؤبدان و دهقانان پیری مانده بودند که این سخن های دیرین را به خاطر داشتند و وقتی بدور هم جمع می شدند آنها را برای دیگران بازگو می کردند، بطوریکه می دانیم ، بعداً چند نفری از همین ها بودند که سپهسالار طوس را در تدوین شاهنامه اش یاری کردند، از شعر منجیک ترمذی که می گوید :

فرو شنیدم و خواندم من از هزار افسان

هزار و ده صفت از هفت خان و رویین دژ

معلوم می شود، در قرن چهارم، شاهنامه خوانی برای دیگران، امری رایج بوده است و آیا کتاب هزار افسان که آنرا اساس کتاب هزار و یک شب دانسته اند، آنطور که از شعر منجیک برمی آید، شامل داستانهای پهلوانی ایرانی نیز بوده است؟

در بیهقی ازین قصه سرایان و شهنامه خوانان به نام محدّث یاد شده است، می گوید: وقتی در راه بُست امیر محمود گورخری را صید کرده بود (بفرمود تا داغ برنهادند بنام محمود و بگذاشتند که محدّثان پیش وی

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این گزارش تخصصی به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید www.asemankafinet.ir

خوانده بودند که بهرام گور چنین کردی)۲۱ . معلوم است محدثی که از بهرام گور سخن گوید باید یک شاهنامه خوان باشد، درین کتاب یک دو جای دیگر نیز ازین قصه خوانان و محدثان سخن رفته است، از جمله در روزگار مسعود، می گوید که شبی بواحمد خلیل در دهلیز خاصه مقام کرده بود (خادمی برآمد و محدث خواست و از اتفاق هیچ محدث حاضر نبود، آزاد مرد بواحمد برخاست با خادم برفت و خادم پنداشت که او محدث است) ازین عبارت بیهقی چنین برمی آید که قصه خوانان مانند بسیاری از درباریان، پیوسته ملازم بوده اند تا هروقت لازم باشد شاه را با داستانسرائیهای خود سرگم سازند، همین بواحمد خلیل که به جای یک محدث به حضور سلطان می رود قصه ای می گوید (سخت سره و نغز) بطوری که سلطان، شانزده هزار دینار به او می بخشد۲۲ ، در زمان ولیعهدی مسعود، منوچهربن قابوس، مردی بنام حسن محدث را نزد مسعود می فرستد (تا هم خدمت محدثی کرد و هم گاه از گاه نامه و پیغام آوردی و می بردی)۲۳ .

از شاهنامه خوانان دربار سلطان محمود، مردی محتشم بنام کاراسی است که ظاهراً نخست در دربار آل بویه بوده و پس از برچیده شدن بساط مجدالدوله دیلمی به دربار محمود راه یافته است، دربارهٔ او نوشته اند که سلطان (او را سخت دوست می داشت و از خود جدا نمی کرد تا بحدی حرمت او بیفزود که عنصری می نشست و کاراسی می ایستاد تا سلطان به خواب می رفت)، این مرد که بعنوان (شاهنامه خوان) و راوی کتاب (هزار افسان) از او یاد شده، درین فن داستانسرائی از چنان شهرتی برخوردار بوده که در دوره های بعد نیز زبانزد شاعران و سخن سرایان بوده است، معزّی دربارهٔ او گفته است :

چو کاراسی محدّث وار برخواند هزار افسان

خاقانی در تحفه العراقین ازو چنین یاد کرده است :

کاراسی کارنامه خوان گشت

قمری ز تو فارسی زبان گشت

و فلکی شیروانی او را در ردیف بوعلی و کوشیار آورده :

به شکل بوعلی و کوشیار و کاراسی

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این گزارش تخصصی به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید www.asemankafinet.ir

رسد به حضرت تو هر زمان گروهی نو

ارائه راه حلهای پیشنهادی

بعد از جمع آوری اطلاعات و بررسی جوانب مسأله، راه حل هایی به ذهنم رسید که به تهیه فهرست آن اقدام نموده تا مناسبترین راه حل را برای اقدام انتخاب نمایم.

مهمترین این راه حل ها عبارت بودند از:

۱. تهیه بروشورهایی ساده با موضوعات روشهای مطالعه شاهنامه، مدیریت زمان، برنامه ریزی و روشهای آن- شناخت هدف، تمرکز حواس و نقش آن در یادگیری.

۲. جلسات راهنمایی گروهی و کارگاه آموزشی آشنایی با شاهنامه فردوسی

۳ .تهیه برنامه مطالعه روزانه و هفتگی شاهنامه فردوسی

۴ .ثبت نام و عضو کردن و مشترک نمودن دانش آموزان در کتابخانه

۵ .آوردن کتب شاهنامه به تعداد لازم و چیدن در کتابخانه کلاسی

انتخاب راه حل پیشنهادی

با توجه به بررسیهای انجام گرفته و وضعیت دانش آموزان و راهنمایی گرفتن از همکاران از بین کلیه راه حلهای ممکن برای علاقه مند نمودن دانش آموزان به شاهنامه خوانی چند روش که به نظر می رسید نتایج بهتری به دنبال داشته باشند انتخاب گردید و زمینه را برای اجرای آن فراهم نمودیم

www.asemankafinet.ir

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این گزارش تخصصی به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید www.asemankafinet.ir

از جمله این راههای منتخب عبارت بودند از:

۱ .آوردن چند کتاب شاهنامه و چیدن در کتابخانه کلاسی

۲. ثبت نام و عضو کردن و مشترک نمودن دانش آموزان در کتابخانه

۳. جلسات راهنمایی گروهی و کارگاه آموزشی آشنایی با شاهنامه فردوسی

۴ .تهیه برنامه مطالعه روزانه و هفتگی مطالعه شاهنامه

توصیف وضع مطلوب (نقاط قوت)

بعد از اقدامات صورت گرفته و برگزاری جلسات آموزشی و کارگاهی ویژه دانش آموزان و خانواده ها و اجرای برنامه های پیش بینی شده با همکاری مربوطه و مطالعه شاهنامه توسط دانش آموزان و بررسی وضعیت دانش ادبی دانش آموزان به تدریج تغییراتی در وضعیت بعضی از دانش آموزان مشاهده گردید که قابل توجه بود که پس از بررسیهای لازم مشخص شد که این تعداد از شاگردان در اجرای برنامه تهیه شده بسیار پیگیر بوده و خانواده نیز نقش نظارتی خود را به خوبی ایفا کرده است. ارزیابی از عملکرد دانش آموزان صورت گرفته و نتایج نسبت به قبل قابل توجه بود و به نظر می رسید که برنامه ها و پیشنهادهای ارائه شده و همچنین کلاسهای فوق برنامه برای دانش آموزانی که پیگیر برنامه بودند، قابل قبول بود .تلاش برای تشویق این قبیل دانش آموزان برای ایجاد انگیزه بیشتر و برای تلاش سایر شاگردان صورت گرفت و همچنین دانش آموزانی هم که نسبت به قبل کمی بهتر شده بودند تشویق گردیدند .

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این گزارش تخصصی به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید www.asemankafinet.ir

اگر چه انتظارات ما کاملاً برآورده شد ولی نشان داد که اگر برنامه درستی تنظیم شود و دانش آموز مقیّد به اجرای برنامه باشد و از سوی دیگر خانواده نیز احساس مسئولیت کرده و شرایط محیط منزل را برای مطالعه فراهم سازد و از درگیریها و مشکلات خانوادگی کاسته شود، می توان امیدوار بود که اجرای چنین برنامه هایی موثر واقع شده و دانش آموزان علاوه بر شاهنامه خوانی به مطالعه سایر کتب ادبی نیز روی می آورند.

نقاط ضعف

۱.عادات مطالعه دانش آموزان آشنا نبودن با روشهای درست مطالعه و در نتیجه استفاده از یک شیوه و روش خاص برای یادگیری تمام دروس و در نتیجه کارایی کم و عدم حصول به نتیجه

۲. عدم پذیرش مسئولیت عدم یادگیری درمقاطع مختلف از سوی عوامل آموزشگاهی

۳. عدم همکاری دانش آموزان در اجرای درست برنامه مطالعه روزانه، و ایجاد مشکل در کار معاون و نا هماهنگی در اجرای برنامه ها

۴. عدم هماهنگی خانواده ها با مدرسه، در اجرای دقیق برنامه پیشنهادی- ثبت فعالیت روزانه فرزندان- رفت و آمدها و برنامه زیستی آنان و عدم نظارت دقیق بر کار دانش آموزان، بی نظمی در شرکت در جلسات آموزشی ویژه خانواده ها.

نتیجه گیری

شاهنامه، برای همهٔ مردم از پیر و جوان و عامی و باسواد، از هر طبقه که بوده اند، چیزهایی گفتنی داشته است، جوانان را دلیری و جسارت و نام آوری می آموخت همانگونه که پیران و از جهان دست کشیده را

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این گزارش تخصصی به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید www.asemankafinet.ir

تسلی می بخشید و هر جا بفراخور مقام، آنجا که سخن مؤثر می افتد، درس زندگی می داد و حکمت و اندرز تلقین می کرد. اینک که سخن پایان می پذیرد بجاست داستان کوتاهی را که عبدالله مستوفی در کتاب خود آورده، و می تواند نمونه ای باشد از تاثیر و نفوذ شاهنامه در میان مردم ایران، درینجا نقل کنیم .

مرحوم مستوفی می گوید:«بیکی از دهات استیجاری خود به ورامین رفته بودم، پس از حسابرسی ، وقیت از حساب و رقم خسته شده بودم از ارباب نصرالله مباشر که مردی بی سواد و جز نوشتن اسم خود در پای نامه ها چیزی بلد نبود پرسیدم از جنس کتاب درخانه چه داری؟ گفت شاهنامه دارم. با کمال تعجب گفتم تو که سواد نداری شاهنامه را می خواهی چه کنی جواب داد، پسرم، شبها، برایم می خواند. گفتم شاهنامه را بیار، من امشب قائم مقام پسرت می شوم، وقتی کتاب را آورد، گفتم از کدام قسمت بیشتر خوشت می آید، گفت من از نصایح و کلیاتی که بعد از هر وقعه یا در ضمن وقعه درین کتاب است لذت می برم، بنابراین برای من فرق نمی کند که کدام قسمت را بخوانید. شروع به خواندن کردم و واقعاً می دیدم که این پیرمرد شصت و چند سالهٔ بیسواد، چنان محو نصایح و شعرهای عبرت انگیز شاهنامه شده که هروقت به یکی از آنها می رسم غرق تحسین و شعف شده از خود بیخبر می شود و خواندن مرا قطع کرده می گوید ازین اشعار شاهنامه است که من خوشم می آید، بقدری از حسن قریحهٔ این پیرمرد خوشم آمد که تا ساعت نه شب، یعنی چهار ساعت تمام ، برای او و حضار شاهنامه خواندم»

پیشنهادات و راهکارهای افزایش اثر بخشی مطالعه کتب غیر درسی در بین دانش آموزان

۱ -بررسی نقش و اهمیت مطالعات غیردرسی دانش آموزان جهت تغییر دیدگاه و همسوسازی نظرات همکاران در جلسات شورای دبیران مدارس.

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این گزارش تخصصی به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید www.asemankafinet.ir

۲ -اختصاص برخی از ساعات انشا ، به کتابخوانی و مطالعه کتب غیر درسی توسط دانش آموزان در کلاس درس.

۳ -آگاه سازی اولیای دانش آموزان به اهمیت و نقش مطالعه غیردرسی و بخصوص کتب غیر درسی در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان.

۴ -برگزاری مسابقه از مطالب و محتوای کتب غیر درسی پس از توزیع آن بین دانش آموزان و اهدای جوایز مناسب به دانش آموزان منتخب.

۵ -ارائه کار پژوهشی در کلاس و مدرسه مرتبط با موضوع دروس مختلف از محتوای کتب غیر درسی.

۶ -برگزاری نمایشگاه های کتب غیر درسی.

۷ -کاهش حجم و مسئله محور نموددن محتوای کتاب‌های درسی.

۸ -تغییر روش تدریس و اکتفا نشدن به یک منبع آموزشی در سیستم آموزشی کشور.

۹ -برقراری ارتباط با اولیای دانش‌آموزان و توجیه و حساس نمودن آنان نسبت به ضرورت مطالعه غیردرسی دانش‌آموزان.

۱۰ -تهیه و فراهم نمودن کتب غیر درسی مورد نیاز متناسب با ویژگی‌های سنی دانش‌آموزان.

۱۱ -جذب دانش‌آموزان با استفاده از روش‌های مختلف ، استفاده از مشوق‌ها و...

۱۲ -برنامه‌ریزی و گنجاندن ساعاتی به عنوان ساعت مطالعه غیردرسی در برنامه درسی هفتگی.

www.asemankafinet.ir

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این گزارش تخصصی به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید www.asemankafinet.ir

۱۳ -تلاش بیشتر رسانه‌های جمعی برای ترغیب به مطالعه کتب غیر درسی با طراحی برنامه‌های آموزشی متعدد و مرتبط.

۱۴- بررسی مطالب و محتوای کتب غیر درسی در جلسات گروه های آموزشی.

منابع و مآخذ

۱- آقازاده، محرم؛ راهنمای روشهای نوین تدریس، نشر آییژ، چاپ سوم ۱۳۸۶

۲- احیای نقش راهنمایی و مشاوره ای دبیران؛ گروه مولفان: زیر نظر سید مختار موسوی؛ انتشارت تزکیه ، تهران، ۱۳۸۲

۳- پژوهش در کلاس درس، دیوید هاپکینز، ترجمه وفایی و مرعشی، انتشارات دفتر پژوهش های فرهنگی، چاپ اول، ۱۳۸۴

۴- ژان پیاژه،گفتگوی آزاد،کلود برنگیه، ترجمه محمود منصور و دادستان، چاپ دریا،۱۳۵۸،ص۱۳۷

۵- سنه، افسانه و آقازاده، محرم؛ فرهنگ مطالعه و پژوهش، موسسه فرهنگی منادی تربیت، چاپ ۱۳۸۰

۶- شجری، رضا؛ ادبیات دانش آموزان در ایران، چاپ شریف، نوبت اول،۱۳۸۴

۷- شعاری نژاد، علی اکبر ؛ فلسفه جدید تربیت ، تهران ، اطلاعات ، ۱۳۸۸

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش این گزارش تخصصی به سایت علمی و پژوهشی آسمان مراجعه کنید www.asemankafinet.ir

۸- شکوهی ، غلامحسین؛ مبانی و اصول آموزش و پرورش؛ مشهد ، به نشر، چاپ۲۷، ۱۳۸۵

www.asemankafinet.ir